

ΠΑΡΟΔΟΣ (στίχοι 196 – 436)

Δομή της παρόδου :

- Μέρος 1^ο : Κομμός της Ελένης και του Χορού (196 – 288)
- Μέρος 2^ο : Μονόλογος της Ελένης και διάλογος με το Χορό (289 – 371)
- Μέρος 3^ο : Λυρικός διάλογος της Ελένης και του Χορού (372 – 436)

➔ Η λέξη πάροδος στο αρχαίο θέατρο μπορεί να σημαίνει :

- τις δυο εισόδους στην ορχήστρα , τη δεξιά και την αριστερή
- την πρώτη είσοδο του Χορού στην ορχήστρα
- το τραγούδι του Χορού κατά την είσοδο του στην ορχήστρα

Ο Χορός έμπαινε στην ορχήστρα με ρυθμισμένο βηματισμό έχοντας μπροστά τον αυλητή με σχηματισμό κατά στοίχους (μέτωπο 3, βάθος 5) ή κατά ζυγά (μέτωπο 5, βάθος 3) και έπαιρνε τη θέση του ανάμεσα στη σκηνή και στη θυμέλη .

Ο Χορός αντιπροσωπεύει την κοινή γνώμη απέναντι στους ήρωες της τραγωδίας και παρακολουθεί μάλλον παθητικά την εξέλιξη της υπόθεσης · δίνει συμβουλές και παρηγορεί τους ήρωες στην δυστυχία τους, γι' αυτό , αν το επιτρέπει και ο μύθος, συνήθως τον απαρτίζουν γέροντες ή γυναίκες.

➔ Ο Χορός στο συγκεκριμένο έργο αποτελείται από **15 Ελληνίδες – γυναίκες**. Ο ποιητής επέλεξε να συνθέσει έτσι το Χορό, γιατί έχει περισσότερα κοινά στοιχεία με την ηρωίδα · δηλαδή :

- ως **Ελληνίδες** βρίσκονται και αυτές μακριά από την πατρίδα τους και τους δικούς τους ανθρώπους · έχουν στερηθεί την ελευθερία τους και πια έχουν πάψει να ελπίζουν ότι κάποια μέρα θα επιστρέψουν · επιπλέον έρχονται καθημερινά αντιμέτωπες με τα βαρβαρικά ήθη των ντόπιων κατοίκων και προσπαθούν να διαφυλάξουν την ταυτότητα τους /
- ως **γυναίκες** μπορούν να νιώσουν την άσχημη θέση της ηρωίδας καθώς αντιμετωπίζει το ενδεχόμενο να παντρευτεί κάποιον παρά τη θέληση της · την κατάσταση αυτή ίσως να την έχουν βιώσει και οι ίδιες .

➔ **Στάση του Χορού :**

Ο Χορός συμπαθεί την Ελένη και σπεύδει να της συμπαρασταθεί αμέσως μόλις άκουσε το θρήνο της . Γνωρίζουν τις συμφορές της και εκφράζουν τη συμπάρασταση τους στον πόνο της . Θεωρούν την τύχη και τη μοίρα υπεύθυνες για τις ταλαιπωρίες και τα βάσανα που υφίσταται η ηρωίδα και εκφράζουν την απελπισία τους για τον αριθμό και το μέγεθος τους. Ο τόνος των λόγων του είναι παρηγορητικός με έκδηλα τα συναισθήματα συμπάθειας προς την ηρωίδα .

Επιπλέον εδώ ο Χορός ως ένας άλλος υποκριτής (βοηθά στην εξέλιξη της δράσης) δρα εξισορροπητικά . Στο σημείο αυτό η Ελένη βρίσκεται σε πολύ άσχημη συναισθηματική κατάσταση . Μετά τις πληροφορίες που πήρε από τον Τεύκρο βρίσκεται σε μεγάλη συναισθηματική φόρτιση και αδιέξοδο και η μοναδική λύση που έρχεται στο μυαλό της είναι ο θάνατος (στ. 395 κ.ε) . Από το αδιέξοδο αυτό τη βγάζει ο Χορός , ο οποίος διατηρεί την ψυχραιμία και την αντικειμενικότητα του, και τη συμβουλεύει να πάει να ρωτήσει τη Θεονόη .

➔ **Μετάσταση Χορού** ➔ η απομάκρυνση του από την ορχήστρα . Εξαιρετικά σπάνια στην αρχαία τραγωδία , καθώς ο Χορός βρισκόταν στην θέση του ως το τέλος του έργου . Ωστόσο εδώ εξυπηρετεί τη θεατρική οικονομία , γιατί

στην επόμενη σκηνή θα εμφανιστεί ο Μενέλαος και πρέπει να είναι μόνος για να προετοιμαστεί η σκηνή της αναγνώρισης Ελένης – Μενέλαου .

➔ Ήθος της Ελένης

Η Ελένη εμφανίζεται συναισθηματικά εξαιρετικά φορτισμένη. Οι τελευταίες πληροφορίες που πήρε την οδηγούν σε μεγάλη απελπισία. Εκείνο που περισσότερο τη θλίβει είναι η άδικη φήμη που έχουν δημιουργήσει οι Έλληνες γύρω από το όνομα της . Τη θεωρούν υπεύθυνη για τον πόλεμο της Τροίας και το χαμό τόσων πολεμιστών . Συνέπεια αυτής της άδικης φήμης ήταν ο θάνατος της μητέρας της , ο χαμός του συζύγου της και των αδελφών της και ο μαρasmus της κόρης της . Κάτω από αυτές τις συνθήκες η Ελένη ως τραγική ηρωίδα επιλέγει τον έντιμο θάνατο από μια ντροπιασμένη ζωή . («ευ ζην καί ευ θανειν») . Συνεπώς στο σύστημα αξιών της ηρωίδας προβάλλει έντονα το **αίσθημα της τιμής** και η προσπάθεια της να το διατηρήσει . Αυτό το γεγονός καθιστά την Ελένη πρόσωπο με υψηλό φρόνημα και ήθος («ειναι») αντίθετα με όσα λέγονται για αυτήν στην Ελλάδα («φαίνεσθαι»).

➔ Τραγικότητα της Ελένης

Η Ελένη είναι τραγικό πρόσωπο , γιατί η μοίρα της (και όχι οι πράξεις της) την έχει οδηγήσει σε μια σειρά από δυστυχίες που ξεκινούν από την παράξενη γέννηση της και καταλήγουν στην τωρινή της κατάσταση στη βάρβαρη χώρα . Όλα αυτά τα δεινά που αντιμετωπίζει η Ελένη προκαλούν στους θεατές τον έλεο και το φόβο . Πιο συγκεκριμένα :

- η άσχημη φήμη που έχει στους Έλληνες
- της καταλογίζουν πράξεις τις οποίες δεν έκανε
- οι θεοί τη μετέφεραν σε μια βάρβαρη χώρα, όπου ζει ως σκλάβα
- έχασε την ελπίδα ότι κάποια μέρα ο Μενέλαος θα την έσωζε
- ως συνέπεια της άσχημης εικόνας της η μητέρα και τα αδέλφια της πέθαναν και η κόρη της μαραζώνει ανύπαντρη
- θεωρείται νεκρή , ενώ είναι ζωντανή
- ακόμη κι αν επέστρεφε στη Σπάρτη δε θα την αναγνώριζε κανείς , αφού για όλους είναι νεκρή
- ο βάρβαρος βασιλιάς την πιέζει να παντρευτεί

➔ **Διάνοια Ελένης** ➔ απόψεις του Ευριπίδη τις οποίες εκφράζει με το στόμα της ηρωίδας :

- Στίχος 313 : αντίληψη όλων των Ελλήνων της εποχής «πας μη Έλλην βάρβαρος» . Ο Έλληνας είναι ελεύθερος , γιατί υπακούει στους νόμους , ενώ ο βάρβαρος είναι δούλος γιατί υποτάσσεται εξολοκλήρου στον αφέντη του .
- Στίχοι 335 – 337 : Η θέση της γυναίκας εκείνη την εποχή ήταν πολύ άσχημη · θεωρούνταν κατώτερη και δεν είχε δικαίωμα λόγου ούτε καν στην επιλογή του συζύγου της . Η ζωή και η τύχη της καθοριζόταν σε όλη της τη ζωή από τους άντρες (πατέρα, αδελφός, σύζυγος)